

БИСТИҢ ЧОРГААРАЛЫВЫС

Бөгүн Кызылдың медицина училищесинин тургустунганында бээр 35 жыл болуп турар. Бу уенин дүргүзүндө ол республикага тускай ортук эртемни дым хой медицина кадрларын белек берген. Оон дооучулар чүгө Тывада энес, калбак делем Төрөн чуртун аныгы булуңуна чонун калмы дээр эрес-шудуру ажиллап турар.

Училищени дооскан он-он оолдар, кыстардан боттарын билин улам байлашканын, чуртун дээр өрөдөлгө черлеринге медицина институттарын дооскан, ат-сугаргы эмчилер болганар хой. Оон чизинге бистин республикада уролог Д. К. Балчы-оолду, Тыва АССР-нин Дээди Советинин депутаты, травматолог А. В. Верещинини чоргаара-биле адаар бис.

Кызыл хоорайга фельдшер-акушер школын 1945 чылда ачтык. Ол школа чоорту училище кылдыр эзе тургустунган. Баштайгы чылда эмчи кадрларын белектер-школа өрөсир чүгө ийи өрөдөлгө турган. Чылдан чыче училищени материалдык базанын бажыгып, чээ төлөвлөдөн бажыны-биле чоорту хандыр-тынган.

Бөгүгү эмчи училищесинде 11 өрөдөлгө аудиториясы, алды кабинет, 60 олууттук столула тургустунган эртемине. 300 хире сургүл чагай-жылдан туттунган нини чуртта бажынында чурттап, өрөсир турар. Спорттук жаны-бүрү хевирлеринге секциялар эрттирер спортзал база бар.

Медицина училищесинин тургустунган бээр 3155 тускай эртемниг кадрын белектер. Олар

дизейн чогуур ишселдеге чуртун келген башкалар училищелде хой. Индизилерге микробиология бажыны А. Козулина, «Кадык камгалаанын теринин» деп херек демдэни эдилекчилери Л. Абрамова, фармакология бажыны Г. Соколина болган. Оскелер-даа хамааржыр. Сургүлдер ортузунга кыстан дашкаар ажилдарын белек шынарлыг организастап келген активни бажыларга А. Кара-Тонуг, А. Корнилова, А. Горев, И. Шамоу хамааржыр.

Сөөлү чылдарда сургүлдер үшкү күш-ажылыч семестрге доктаама киржи келген. Бу чылын Астрахань облусунга 52 кижиге, Ак-Довурагында дугуту комбинатыга 28, Тывада Тока аттыг совхозка 120 сургүл ажиллап чаллаан. Кай-лаа отратык сургүлдары хамаарышкан организастаа-рынга эки ажилдаа деп үлө-леткенер.

Октябрын социалистик Улут революциянын ачында Тывада кадык камгалам кайгамчык белек деничле хож-жын. Ол хождөлгө бистин училище чогуур үлүн кирип келген, моон сонгаар-даа кин-рер.

А. САТ,

өрөдөлгө эртелекчи.

Галина Варфоломеевна Сорокина Кызылдың медицина училищесинде коллективтик бугураа чедип алган хүндүт кижилерин бирээни. Училище ол 1951 чылдан бээр латин дым болган фармакология бажылап келген.

Коммунист Г. В. Сорокина онаакан ажилдарын аныгдал сөөлү он чылда пропагандистин, башкалар коллективде теоретиктик семинарларын ууртукчу. «Кадык камгалаанын теринин» деп херек демдэни эдилекчилери Г. В. Сорокина Тыва АССР-нин Дээди Советинин Президиумуну Хүндүлел бажыны-биле база шалтанган.

ЧУРУКТА: Г. В. Сорокина кичээл үзүндө.

А. ЗАЙЦЕВТИН ФОТОЗ.

АЖЫЛЫВЫС ДЭЭШ

ажылдаан. Олар хүн норма-дын доктаамал ажыр күрөс-дип келген.

Астрахань облусунга чурт-тун бүтү булуңунан 47 мун сургүлдар, студенттер ажиллап турган. Чүгө Тыва-дан бенин 330 кижиге составтыг «Улут-Хем» деп каттышкан отряд барган турган. Оолдар, кыстар даштынар хүнерин болуп, ажыкты эрттирер тур-ган. Иланын спортчу оюннар үргүлчү болуп. Волсбол мар-гылаанын бистин эмчи учи-лищесинин командазы өваа-тыр, кышпайт ойнаш, берги черге киреш. Астрахань обл-лустин маргылаанын база кырышкан.

Август айда Астрахань обл-лустун бугу студент тургустунган бугу-тыныгыр урай чүтү талазы-биле фести-валы болган. Бистин «Улут-Хем» отрядтык бугу-тыныгыр артисттер активни киришкен, анык ийги черин ээлээн. Оон аныгдал тус черинг чурткыч-ны.

лары-биле. Ада-чуртун Улут дайыннын киржичилери-биле ужуражылалар организастыг, согу эрткилээн.

Колхозтун ажил-агынын яны-бүрү адырларынга шеф-тешкинер үргүлчү болуп тур-ган. Чүгө август айда ния-уаа шөфтөөн. Оон ажалын Вьетнамдык, Лаостун чогуна дузаламчы кылдыр шалтчен.

Бу чайгы студент тууг отрядтарында 31 кижиге Куба-нын Гавана хоорайже аян-чорук кылган келген. Бистин эмчи училищесинде дортку күрүчү Нади Чимит-Доржу база мен алаа баар аас-ке-жиктиг болган бис.

Училищенин тургустун-ганын бээр 35 жыл болган база Октябрьдин социалистик Улут революциянын тилээ-нинде бээр 63 чыл болуп оон күп-ажылыч чедикчилерини-вис-биле, эки өрөдөлгө-вис-биле уткуп тур бис.

Г. КУДЕН,

ушкурсу.

И. В. Мичуринин төртүтүнгөн хүнүндөн бээр 125 чыл болган

ООН АЖЫЛ-ХЕРЭЗ—САДТАРНЫ ЧААРТЫРЫ

В. И. Ленинни Кремльде кабинетинде стол кырынга «Чаартынган чер» деп номнар-ны чыскай салып каай чыт-кан. Америкаларнын поган куралдарларын өрөсир көзү болган чыр талазы-биле де-лөйгө ботаниктин шипчилде-лерин кылганнын түнелинде кыска үе дүргүзүндө үнүш-түстеринин талазы-биле ко-жу чедикчилерин чедип ал-ган Владимир Ильичини ко-нурудалан турган.

Көдө ажил-агыда ажил-дап турар кижиге бүрүз бо ном-биле номчуп, танымдар ужурул. Бис база червини чаартыр ужурул бис дээрин ол чуртаалан чораян.

Чер ажилын эде организаст-тап чорударын совет про-грамманында кол чүү—эр-теменин чаартыкчы ролюнук дугайын революциянын баш-тыкчы «чаартынган чер» деп өстөр-биле бажык холбап турган. Чаартыгынын идея-лар амыралда боттарын-рынга талашып чүтүп кири-ген. Чаадык шын эвес, оон таарышканын чүдүлдерин үе ову камгалап болган биоло-

гич эртемнин шыгаларыга чогадыкчынын аргы, шон-чы адим улам бедиктен.

«Улут Ленинни биске кий-гырын бугулар ол талазы-би-ле күзөт-сорууттук мун-мун кижилер-биле кады червини улам чаартыкчы херези ам-дала уламчыларындал өске күзөт медале чо». ВАСХНИЛ-дин «Көдө ажил-агынын эр-теминин медалери» деп жур-налын октябрь айда үнөш-чөмөринге эртемденин чурт-тааланын болган ажил-амалдарын, оон эртем та-лазы-биле салгалык дуга-йыда чечен чуртаалың эзе со-зунде мина деп бижээ.

Бойдуз талазы-биле эртем-денин өрөсирчилерин бол-гаш оон салгалык чурткыч-тыкшыкчыларындал алгыра, эр-теме оон кайгамчык таланты-ын В. И. Ленин ачтыкан болуп турар. Ол дээрде конуг-берге, дүвүрүзүнн үе тур-ган. Хамаагы дайын улам-чылашканын, аш-чүтүтү, хоо-луралыктын үеи, Советтер чурту делегейге «Караңгы, бү-дүтүлү Россия» кылдыр көс-түп турган. А ол берге үеде революциянын баштыкчы Тавоуб гүбериянын Ко-ловск үзүлүндө ат-сугура-мчыларда билинмес сад-нын дүрүлгө-шөндөлөрүн «Күрүңе ужу-дугула» ай-тымат кылдыр көргөн.

Владимир Ильич 1920 чыл-да чер ажилын улус ко-миссары И. В. Мичуринга эртем ажилын болган прак-тиктин чедикчилерин өө-рү-лүрүн организастаар ду-гайында айтышканын бер-ген. Селекция талазы-биле ажиллап турар ол кижиге В. И. Ленинни ай-тышканы-биле 1922 чылдын кузунда М. И. Калинин ээл чораян. А Колосовские оон үнүштер өстүрер дүрүлгө че-рин бир чыл эртенде күрүңе ужу-дугула албан чери кыз-дыр РСФСР-нин Улус ком-иссарларын Чөвүлди шип-тин хүлээп алган.

И. В. Мичурин бодуну мурунга ийи кол сорулга-ны салган: ортакки куржак-тыг салгычтын ассортментин (дэжиктерин) ажыктык үнүштер-биле четчелээр, муру-ну чүктүн чылыга мыак культуларын согу чүкче чоокшудалыр тарип өстүрер.

Оон өрөсир, дүрүлгө-шөндөлөрүн көрүп алыр «Идиг кижин чок турган (чиме культуларын тарип өстүрери мичаарда ча-ла эгелээ). А ол, чаласкан ажалдашканын, бойдушту шипчиле, өрөсирчилерин тү-нелинде эртемге чаа-чаа орук-тары болу ачтыкан. Унүш-терин яны-бүрү тускай шы-нарларын магдалашкан. «Бойдуз кижинин кылдыр шалдаас чүзөчү—деп, ол чуртаалан.

БӨМБҮРЗЕКТИҢ СУДАЛЫ

СЭТА БОЛГАШ ПМА: КЫСКА ДЫКНАДЫГЛАР, ТАЙЫЛЫЛАР

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

бизе садылгажырын АКШ мы-чаарда соксатпашаан, аныак күрүңиң экономикаын боон турарын, оон чыг-эт болган дээр-херекселер алыр арга-ны моондактарын орадаш-кан. Иччылзажок америк им-периалистер сотка дүшкөнөр: Кубага бар турган бугуруле-нин кол чөсөк-херекселери күрүңиң хожуга кирген бол-гаш социалистик бугуруле ка-рышалаарын эгези салдан-ган.

Куба-биле садылгажырын хорур дугайында Амери-канын Каттышкан Штаттары-нын илгый көрүшкүнүт бол-гаш дорамчылаан шиптири-гө харын кылдыр революстуг чазак мичаарда ол шиптири-гө бажыны кылган деп, «Грэмми» солуп бижээ. Куба-

Чээ комплексни бурн ме-ханизастан болгаш амы үенин сайдырагы көдөз ажил-агы-ны техниканы-биле дээрэн. Оон чылда бугурулчу 4000 то-на сүт болган ийи муя беш чүе ажит тона картфоль-база 1800 тона ногаа болур.

Көдөз ажил-агынын ол чаа комплексни республиканын чу-гула үлөстүр төү Эрэнэт хоорайын чогуна турар бол-гаш оон ажилчыларын аш-чөм продуктулары-биле хама-рынга чугула ролду ойнаар. Көдөз ажил-агынын ол чаа комплексин дээрэн, ажилла-га киргени Совет Эвиленин болгаш Мола Арат Респу-бликанын аразында улам кал-бар-ган ажи-дунма найралдан болгаш кады ажилдажынын

тодаргай херечизи болуп ту-рар. Моол-совет найралдын ийи MAP-ла эрттирер турар хүнерде көдөз ажил-агынын улут комплексин ажилла-га киирген.

Бухарест. Брашовский трактор заводун ажилла-га киирген хүндө бээр 750 муну тракторну чоокта чаа бугу-рен. Чеди чүе бежи мун ду-гаар тракторну бугурулгенин хоочунары болгаш муракчы-лары эгези. СССР-нин ду-лазы-биле туттунган заводтун бир дугаар тракторун 1946 чылда бугурулгенин хоочунары сактып, аймактарга чугаалап берген.

Машина тулар үлөстүрү-нү эл улут ол бугурулгени Румы-ниянын трактор тулууну кол завод болуп турар. Трактор-

ларын 30 ажит яны-бүрү хевирлерин ол бугуру турар. 360 айт хүштүг чаа трактор-ларнын баштайгы массалыг бугурулгенин заводтун кол-лективни чоокта чаа эгелей берген.

Берлин. Герман-совет най-ралда бижылгажырынга ту-рмек 25 чылдарын дүргүзүндө баран болуп турар. Мааа холбаштыр фототураткын делегейни Герман Демократ-тык Республиканын ийишала-мында организастаан. Ажи-дун-ма ийи чурттарын аразында турмузин калбартын келген төлөүлүнү болгаш оон амы-шакын хождөлгө-шөндөлөр дуга-йында ол делегер тодаргай көрүлүп турар.

(СЭТА).

МИНИСТРЛЕР КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

АММАН. (СЭТА). Араб чурттарын күрүңелер болгаш чазактар баштынарнын но-ябрь төнүзүндө Амманга бо-лур элчегил чөвүл хура-аныга белекелге хамаарыш-тыр араб күрүңелерин даштык-кы херектер министрлерин конференциязы Амманда ажиллап эгелээн. Иордания-нын, Алжирин, Сауд Аравия-нын, Кувейтин, Ирактын, Сириянын даштык херектер министрлери, ол мышка лестины хостарыннын орга-низациянын Политиктик кы-дизини эртелекчи конферен-циянын ажилында кирип ту-рар. Олар дээрде араб ужу-ражымыкыннын хүн айты-рыларын ажиллап кылдыр, ол мышка 80 чылдарда араб чурттарын политиктик болгаш экономикалык стратегиянын дугайында Сирияны, Кувей-тинин, Палестинаны хостары-нын организастык санал-дарын чугаалажыр.

Кэмп-Дэвид дугурулгала-рын киржичилерин араб улустарга удуз сүзээлекчи-ни соксаа чок үгөдөйишкенин-неге холбаштыр онз ужу-дугула араб эл-пекти кат-тынырмаланы бажыларын-нын чугулазын Палестинаны хостарыннын организасты-ны Политиктик кыдизини эртелекчи Фарук Каддун конференциянын ажилдып тура онзалал демдэген.

Алжирин даштык херек-тер министри Бенхиян үнел-киргени-биле алыр, кон-ференция киржичилеринин коо сорулгазы—араб аг-рессиянын удуз туржуну болгаш араб нацизм күзө-чүтүлдерин амыралга бот-тандырынын—экселеттер араб черлерин Иерусалимни араб хезэн кириштер хоста-арын чадгыс аай араб стра-тегиясын ажиллап кылдыр болур.

ДЕКЛАРАЦИЯНЫ ХҮЛЭЭП АЛГАН

МЕХИКО. (СЭТА). Топ Америка чурттарын болгаш Мексиканын база Панаманы коммунист болгаш ажилын партияларын чөвүл хура-лы Топ Америка чурттарын бирээниге болуп эрткин. Ол дугайын Мексиканын Комму-нист партиянын ТК-зынын парлалга талазы-биле комис-сиянын дымдадында айт-кан.

Политиктик декларацияны чөвүл хура-л хүлээп алган болгаш ол чөк кады демис-када амы байдалдык аны-лында айткан.

Капитализмдин нини кри-зисин хемчээлиге импери-ализмин болгаш буржуа-пом-ешик байларын тергилде системанын доктаама бо-жылгажымын-биле, чоңуң демократтыг демиселини сок-саа чок өзүлде-биле Топ Америкада амы байдал то-дотайлатканын турар деп, политиктик декларацияда дем-дэген. Ол демиселге хой-хөй

улус массалар хүн бүрүдө но-мөжил кирип турар. Топ Аме-рика амы үеде революцияга алажытканын-даа атык чоокшудай берген. Улус-демо-краттыг болгаш антиимпери-алист революция Никарагуа-га тилээ. Сальвадор улустун тилээлэни чоокшудай.

Топ Американын улустары-нын хосталышкынын моон-дактар дээр америк импе-риализм бугу-ле аргаларын ажиллап турар деп, ол доку-ментде айткан.

Революстуг күштерин сирый каттыштыр талазы-биле Сальвадорун патриоттарын чедикчилерин чөвүл ху-раалын политиктик декла-рацияда демдэген. Фара-бузо Марты аттыг Национал хосталын фронтун болгаш Революст-демократтыг фронтун тургускаа—сальва-дор улустун тилээлэни ханды-рынга стратегия чугула ужу-дугула болуп турар. Комму-нистерин болгаш бугу рево-люстучарын бирги элчегде

эл чугула хүлээлгези—Саль-вадорда революциянын тил-лээни дээр демиселини, Гватемала революстуг чөвү-лүлүлү калбарында бугу талазы дөткөмөчө көрүл-гө болуп.

Социализм болгаш комму-низм дээр демиселдин тудуш чугула кээр болуп демократ-тия, хамаарышлас чорук бол-гаш дөңшөлгө дээр демисел-дин ужу-дугулазын деклара-цияда онзалал демдэген.

Топ Американын улустары-нга удуз АКШ-тын импери-ализм дайын агрессиянын кы-лырын сый шаларыны, Кат-тышкан Штаттарын чазакта-рын чорудуп турары есоок дайынны политиканы бугу-кити тайбыштыр үргөй бот-тандырынын чөвүл хура-алын Американын болгаш делег-еин бугу улустарын, демократ-тыг болгаш революстуг чазак-тарын политиктик декларация-нын түнелинде онзалал кий-гырган.

НАЦИОНАЛ КОНФЕРЕНЦИЯ

ЛИССАБОН. (СЭТА). Пор-тугалиянын Коммунист пар-тиянын национал конферен-циязы Лиссабонга болуп эр-ткин болгаш бо чылдын декабрь-7-де болуп президент согула-дарында КПК-нин туржун тодоткайлаан. Чуртта иштин политиктик байлаады конфе-ренция тодаргай аналдып көргөн болгаш согуладала болуп кандады—Порту-галиянын Коммунист пар-тиянын ТК-зынын Политко-миссиянын кежигүнү К.

Бритун дөңшөндөр дугайында КПК ТК-нын саналын чүдүл-дөп санал көргөн.

Бодуну кандады деп-шентен чорук кол сорулгазы чедип алырмын—реакциянын төлөкчелин генерал А. Соа-реш Карнейруа согулда үе-зинде аштырыкчынын тавар-ыштырыны согулчуларын ажалдашканын идилаг болуп деп, конференциянын резолю-цияда демдэген.

Күрүңиң баштыгын сол-турунга белекел амы үе-ча-

даа онз чугула ужу-дугула-лыг болуп деп, документде айткан. Соареш Карнейруа президентинин алаа-дуула-лыга депшентенин сорулга-зы болза Португалияда бугу политиктик эрге-чаргынын ре-акциянын эжелеп алыр, апы-рель революциянын чалал алымыкчынын ууткаары болгаш чаа диктатурун тур-гузур болуп турар деп, кон-ференциянын резолюцияда демдэген.

ОБЪЕКТИВТЕ—АФГАНИСТАН

Апрель революциязы афган ажиычы

чоннарнын калбак массаларын идөпөйлөй хой-ниити ажил-чорудулгаже нөдүргөн. Чаа амырал дээр демиселдин мурунку одурунда аныктар чоруп турар. Олар ре-волюциянын чаалап алышыныннын камгаламын, чырыктыкыг келир үе-ме орунту салчып турар.

ЧУРУНТАРДА: Фатима—улусчу мили-циянын кежигүнү; афган умудукчулар апрель революциянын камгаламында.

Улутур секторунда база

темплер бедик. Чаартыр бол-гаш калбартыр апар объек-тилер төлөвлөкчилерин планларында кастоп келген. Каш-даа чаа заводтарын бол-гаш фабрикаларын ажилла-га киирер.

Чажырбышаан

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Чаа дайынны космо-деленинге чорударында калбак белек-чел-ди Каттышкан Штаттар ажи-чажымын-биле чоруду, кижиге төрөлөтенин сайдалын кы-жылмышкына таварыштыр турар. «Шериг айтырлары-нын талазы-биле информация тову» деп авторитеттик орга-низация ол дугайын дыматкан болгаш боо-чөсөкчө эгелер бугуруни космо-сче шипчил-дээр Пентагонун орада-жышкынын буруу шыкан.

Чер чогуурун космо-деленин АКШ шериг сорулгаларында улам на идөпөйлөй ажиллап турар деп, ол орга-низациянын меделенде айткан. Космо-деленинге дайын белекчелдеринге АКШ-тын чарыдаларын нини түчү ам 7 миллиард доллар чедип турар.

Космо-деленин милитаризастаар дээр айымдык ала-нын АКШ-тын администрация болаш Пентагонун ге-нералдар чүгө хой-ниитин эвес, харын-даа Американын Каттышкан Штаттарын кон-грессин кежигүңүсүндө бе-лян чажырбыш турар.

АКШ-ТА СОҢГУЛДА МУРНУНУҢ КАГЖЫШКЫННАРЫ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Кол буржуаз партияларын АКШ-тын президентинин албан-дузалагы кандидаттар—де-мократ Дж. Картерин болгаш республиканы Р. Рейганни аразында согулда муруну чарык-ны калжышкынын Кингленде (Огайо штат) болган. Ол калжышкынын сорулгазы—кандидат-тарын «чурттарын тодара-дын» турган деп, оон орта-зылар тускай меделээт.

Иччылзажок ол калжышкы-нын согулда муруну чарык-нын элчелгези ичин болган. АКШ-та согулда мурунун камгаламын америк согулчу-ларын шыжыктыр турары билдигир болгай, мичаарга

кол буржуаз партияларын кандидаттарын тургустары барык ылгал чок болгаш дай-нымырак характериг болуп турар.

Боттарын программала-рынга согулчуларын согулчу-ларын болур азы Дж. Картер болгаш Р. Рейган бот-тарын бургузаткан болгаш кай-кажымын халдашкан хевирин кыргычын орадаш-канын Шак мыды калжар-лашканын америк политик-тик практикада үргүлчү боо-турар. Иччылзажок ийи кан-дидаттарын кайымы-даа хы-мыктын мурунда америк но-модуларын, шериг-үлөстүр комплексинин эрге-ажакта-рын дугайында сакгы салып

турарын согулчуларын хой нуруузу дораян на эскерип каа.

Дж. Картер болгаш Р. Рей-ган АКШ-тын шериг күчүн улам ийи улагтырарын, ажи-дунга туруп келгеннине дорт-кыларын дүргүзүлчү турта-лыфтия темплери 4,8 хуу турганымдан 12,7 хуу чедип-бедиз деп, ол чуртаалан.

1980 чылдын согулда му-руну калжышкынын прези-дентиге ийи кандидаттар-нын кайымын шипи шыр та-лазы-биле америк согулчулар-нын сорулгазын чыгыш шы-жаа деп, ЮПИ агентта-ды демдэген.

Дж. Картер чуртаалан. А. Р. Рейган чуртун нини экон-омиктик байдалында хемарыш-тыр Дж. Картерин бургузат-кан. Дж. Картерин эрге-ча-гырга туруп келгеннине дорт-кыларын дүргүзүлчү турта-лыфтия темплери 4,8 хуу турганымдан 12,7 хуу чедип-бедиз деп, ол чуртаалан.

1980 чылдын согулда му-руну калжышкынын прези-дентиге ийи кандидаттар-нын кайымын шипи шыр та-лазы-биле америк согулчулар-нын сорулгазын чыгыш шы-жаа деп, ЮПИ агентта-ды демдэген.

1980 чылдын согулда му-руну калжышкынын прези-дентиге ийи кандидаттар-нын кайымын шипи шыр та-лазы-биле америк согулчулар-нын сорулгазын чыгыш шы-жаа деп, ЮПИ агентта-ды демдэген.

